

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БУРШТИНСЬКИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ КОЛЕДЖ
ІВАНО - ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ НАФТИ І ГАЗУ

«Затверджую»
директор коледжу
_____ **О.Д. Джура**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

ЦІНОУТВОРЕННЯ

для вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації
для спеціальності: 5.03050401 " Економіка підприємства "
для спеціальності: 5.03050802 « Оціночна діяльність »

Бурштин 20   р

Програма з дисципліни « **Ціноутворення** »

розроблена згідно стандарту вищої освіти для навчальних закладів
II-го рівня акредитації.

Укладач: Л.В. Боднар, викладач Бурштинського енергетичного
коледжу Івано-Франківського національного технічного університету
нафти і газу.

Програма обговорена і
схвалена на засіданні
циклової методичної комісії
економічних дисциплін
Протокол №
від «   » серпня 20   р.
Голова ЦМК:
_____ М.М. Шувар

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва тем	Всього годин	В тому числі аудиторних				Само- стійних
		Разом	В тому числі			
			лек.	сем.	прак.	
Тема 1. Суть види і функції цін у ринковій економіці.	9	4	4			5
Тема 2. Основні ціноутворюючі чинники.	12	6	2	2	2	6
Тема 3. Структура ціни і формування її складових.	10	4	4			6
Тема 4. Методи ринкового ціноутворення.	12	6	2	2	2	6
Тема 5. Особливості дослідження ринкової кон'юнктури у ціноутворенні.	8	2	2			6
Тема 6. Цінова політика підприємства.	13	7	3	2	2	6
Тема 7. Цінова політика держави.	8	2	2			6
Тема 8. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні.	13	7	3	2	2	6
Тема 9. Ціни біржової торгівлі.	9	3	3			6
Тема 10. Ціни зовнішнього ринку.	14	8	4	2	2	6
Всього:	108	49	29	10	10	59

На предмет виділяється -108 год. в т. ч.
 лекційні заняття – 29
 практичні заняття - 10
 семінарські заняття – 10
 самостійне опрацювання - 59

ВСТУП

В умовах ринкової економіки важливого значення набуває процес ціноутворення. Саме ціни визначають структуру випуску продукції, впливають на рух матеріальних потоків, прибутковість будь-якого підприємства, рівень добробуту населення. Правильна методика встановлення цін, розумна цінова політика, послідовна реалізація обґрунтованої цінової стратегії – це необхідні компоненти успішної діяльності будь-якого підприємства, яке працює в ринкових умовах.

Метою дисципліни ціноутворення є вивчення комплексу економічних, політичних, соціальних та психологічних факторів, економічного потенціалу підприємства з метою здійснення ефективної цінової політики.

Завданням дисципліни є вивчити механізм формування цін в умовах ринкової економіки, державне регулювання цін, методологічні питання формування цінової політики підприємства, сучасні методи ціноутворення.

Предметом дисципліни є порядок формування цін на товари та послуги. Вивчення даної дисципліни спрямоване на підвищення рівня загальноекономічної підготовки студентів і формування в них теоретичних та практичних навичок з ціноутворення в умовах ринкової економіки.

В процесі викладання повинні бути вирішені такі завдання:

- а) на лекційних заняттях – вивчення питань методології ціноутворення, цінової політики фірми і вибір цінової стратегії, методів ціноутворення, особливостей формування цін в сучасних умовах;
- б) на практичних заняттях – здобуття практичних навичок в обґрунтуванні цінової стратегії підприємств, освоєння техніки розрахунку внутрішніх, зовнішньоторгових, світових, гуртових і роздрібних цін, цін міжнародних контрактів.

В результаті вивчення дисципліни, студент повинен знати:

- сутність і завдання ціноутворення;
- елементний склад ціни і види цін;
- методологію ціноутворення;
- методи ціноутворення;
- цінову політику підприємств і вибір цінової стратегії;
- суть державної політики ціноутворення;
- особливості формування цін в сучасних умовах;
- особливості формування цін біржової торгівлі;
- суть цін зовнішнього ринку.

В результаті вивчення дисципліни, студент повинен вміти:

- визначити цінову політику підприємства;
- вибирати цінові стратегії;
- розрахувати ціни відповідно до їх елементного складу;
- визначити ціни міжнародних контрактів;
- основні принципи і правила формування зовнішньоторгових цін.

Вивчення навчального матеріалу дисципліни сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки студентів і формуванню в них практичних навичок з ціноутворення в умовах ринкових відносин.

Тема 1. Суть види і функції цін у ринковій економіці.

Суть ціни і процесу ціноутворення. Ціна як це грошовий вираз вартості товару. Роль закон вартості у ринковому господарстві. Суть процесу ціноутворення. Методологія ціноутворення. Принципи ціноутворення. Методика ціноутворення. Функції цін. Суть розподільчої, балансуєчої, стимулюєчої, обліково-аналітичної і інформаційної функцій ціни.

Теорії ціноутворення. Суть теорій: трудової вартості, граничної корисності та теорії попиту і пропозиції.

Види цін: за характером обслуговуваного обороту; залежно від державного впливу; за способом встановлення і фіксації; з урахуванням чинника часу; за способом отримання інформації про рівень цін; залежно від виду ринку; внутрішньо фірмові ; залежно від територіальної диференціації; ціни « Франко».

Тема 2. Основні ціноутворюючі чинники.

Вплив попиту і пропозиції на формування ринкових цін. Суть і значення попиту і пропозиції в ринковій економіці при механізмі формування цін. Закон попиту . Закон пропозиції. Суть ціни ринкового клірингу.

Суть цінової еластичності. Впливу попиту і пропозиції на ціну. Суть цінової еластичності. Еластичний і нееластичний попит. Розрахунок коефіцієнта еластичності.

Оцінка впливу чинників на цінову еластичність попиту. Вплив чинників на цінову еластичність попиту: товари - замінники , питома вага товару в доході споживача, соціальне значення товару, чинник часу.

Оцінка впливу чинників на цінову еластичність пропозиції.

Суть цінової еластичність пропозиції. Вплив чинників на цінову еластичність пропозиції: вартість виробничих ресурсів, рівень технології виробництва, ціни на товари конкурентів, податки і субсидії і чинник часу.

Тема 3. Структура ціни і формування її складових.

Склад і структура ціни. Суть елементного складу ціни. Собівартість і прибуток, як обов'язкові елементи ціни. Наявність у ціні товарних податків, їх значення у формуванні ціни. Значення націнки посередницько-збутових і торговельних організацій для формування ціни. Структура ціни, як важлива характеристика ціни.

Витрати та їхня роль у формуванні ціни. Значення витрат, як головного елемента ціни. Роль собівартості у формуванні вільних і регульованих цін. Групування витрат за різними ознаками, що входять до собівартості продукції.

Визначення прибутку в ціні. Значення прибутку у формуванні ціни. Розрахунок прибутку, який зараховується в ціну конкретного виробу. Розрахункові і граничні нормативи рентабельності які застосовуються як інструмент визначення прибутку.

Формування в ціні товарних податків. Суть акцизного збору як податку, який включається в ціни високорентабельних товарів. Встановлення акцизного збору в цінах окремих товарів. Визначення розміру акцизного збору, що включається в ціну. Різниця між цінами, що містять і не містять у собі акцизний збір.

Податок на додану вартість, як форма непрямого податку, що входить до складу ціни. Розрахунок податку на додану вартість, що визначається в ціні товару за діючою ставкою до оподаткованого обороту.

Посередницькі надбавки (знижки) в ціні.

Оцінка стадій надходження товару від виробника до кінцевого споживача. Участь посередників у процесі встановлення цін на продукцію. Надбавки як самостійні елементами ціни, їх суть і значення. Розрахунок ціни з надбавками: посередників і торгівлі. Суть і значення застосування знижок при формуванні ціни. Розрахунок ціни придбання

Тема 4. Методи ринкового ціноутворення.

Суть методів ціноутворення Чинники, що обумовлюють рівень цін. Використання методів ціноутворення . Витратні методи ціноутворення що ґрунтуються на врахуванні витрат. Метод беззбитковості та цільового прибутку .

Методи що, спираються на попит. Метод балової оцінки.

Методи з орієнтацією на конкуренцію. Суть методів: лідера і тендерного ціноутворення.

Тема 5. Особливості дослідження ринкової кон'юнктури у ціноутворенні.

Ринкова кон'юнктура: поняття і сутність. Суть кон'юнктури та її характерні риси. Значення загальногосподарської кон'юнктури і кон'юнктури окремих товарних ринків. Нециклічні фактори формування ринкової кон'юнктури. Непостійні нециклічні фактори формування ринкової кон'юнктури.

Показники ринкової кон'юнктури. Вивчення показників загальногосподарської кон'юнктури і кон'юнктури товарного ринку. Групування показників для вивчення ринкової кон'юнктури.

Тема 6. Цінова політика підприємства.

Основні цілі ціноутворення. Суть впорядкованої методики розрахунку цін на товари і послуги. Етапи методики встановлення остаточної ціни. Основні цілі підприємства.

Цінова політика й цінові стратегії підприємства. Цінова політика, як діяльність підприємства спрямована на досягнення головної мети. Стадії життєвого циклу товару у ціновій політиці. Суть і ефективність стратегії «знімання вершків».

Суть стратегії низьких цін, та її типові види .

Стратегія нейтрального ціноутворення, та її методи.

Стратегія диференційованих цін її суть і значення у ціноутворенні.

Суть стратегії пільгових цін.

Стратегія цінового лідера її суть і значення у ціноутворенні.

Тема 7. Цінова політика держави.

Суть державної політики ціноутворення. Роль органів державної влади, місцевого самоврядування, щодо здійснення регулювання цін в народному господарстві, сфері послуг і контроль за їх дотриманням.

Закон "Про ціни і ціноутворення", як основа визначення принципів встановлення цін і тарифів.

Роль нормативно-законодавчих документів для державного регулювання цін в Україні.

Тема 8. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні.

Методи державного регулювання цін. Суть методів державного регулювання цін. Фіксація цін, як метод встановлення граничного рівня цін. Оцінка основних способів фіксації цін.

Метод встановлення граничного рівня цін.

Суть методу регулювання системи вільного ціноутворення.

Визначення державою порядку нарахування собівартості, уточнення складу витрат, які відносяться до собівартості, визначення витрат, що відшкодовуються з прибутку як основа прямого (адміністративного) втручання держави у процес формування рівня цін. Застосування пільгового оподаткування, пільгового кредитування, надання субсидій і дотацій як основа непрямого методу ціноутворення.

Тема 9. Ціни біржової торгівлі.

Поняття товарної біржі. Роль сучасної товарної біржі у процесі ціноутворення та її діяльність. Товарна біржа як система організації юридичних і фізичних осіб. Права членів біржі.

Біржові ціни. Суть біржової угоди та форвардних контрактів. Види біржових цін. Властивості котирувальної ціни і ціни за спотовим контрактом. Суть форвардних контрактів і ф'ючерсних угод.

Тема 10. Ціни зовнішнього ринку.

Види зовнішньоторговельних цін. Ринок зовнішньої торгівлі, як складна система різних ринків товарів та послуг. Суть і види цін зовнішнього ринку.

Світова ціна, як основа здійснення експортно-імпортних операції. Значення світових цін. Класифікація та властивості світових цін залежно від типу ринку. Встановлення цін на експортно-імпорту продукцію. Значення та властивості експортних та імпортних, як цін що обслуговують зовнішньоторговельний оборот. Основа визначення експортних цін. Особливості встановлення адвалерних, специфічних та комбінованих ставок до митної вартості товарів. Елементний склад ціни реалізації імпортої продукції.

Список використаних джерел

1. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2006.
2. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005.
3. Иваниенко В.В. Ценообразование: Учебное пособие. – изд. 2-е перераб. и доп.- Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004.
4. Волкова М. В Ціноутворення: Конспект лекцій... – Харків: ХНАМГ, 2007. – 131 с. (укр. мов.)
5. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2004.
6. Закон України «Про ціни та ціноутворення» від 03.12.1990 р. № 507-ХІІ.
7. Закон України «Про податок на додану вартість» від 03.04.1997 р. № 168/97-ВР.
8. Закон України «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на окремі товари (продукцію)» від 11.07.1996 р. № 313/96-ВР.
9. Закон України «Про єдиний митний тариф» від 05.02.1992 р. № 2097-ХХІ.
10. «Положення про державне регулювання цін (тарифів) на продукцію виробничо-технічного призначення, товари народного споживання, роботи і послуги монопольних утворень». Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.1995 р. № 135.
11. «Положення про Державну інспекцію з контролю за цінами». Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2000 р. № 1819.
12. «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)». Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 р. № 1548.
13. «Про заходи щодо вдосконалення кон'юнктурно-цінової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності». Указ Президента України від 10.02.1996 р.
14. «Про ставки митних зборів». Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1997 р. № 65.
15. «Про удосконалення порядку формування цін». Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 р. № 1998.